

مهندسی فاکتورهای انسانی کاربردی (۱)

دانشکده: بهداشت

گروه آموزشی: مهندسی بهداشت حرفه ای

مقطع و رشته‌ی تحصیلی: کارشناسی ارشد مهندسی بهداشت حرفه ای

نام درس: مهندسی فاکتورهای انسانی کاربردی (۱)   تعداد واحد: ۲ واحد نوع واحد: ۱/۵ واحد نظری + ۰/۵ واحد عملی
پیش نیاز: ندارد
زمان برگزاری کلاس: روز: ----- ساعت: ----- مکان برگزاری:
تعداد دانشجویان: مسئول درس: دکتر شهرام وثوقی   مدرس: دکتر شهرام وثوقی

شرح درس: (لطفا شرح دهید)

در این درس توانایی کار، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های افراد در ارتباط با نیازهای فیزیکی، روانی و اجتماعی کار توصیف می‌گردد. به عبارتی توانایی کار نتیجه تعامل بین ظرفیت‌های (فیزیکی، روانی، اجتماعی) فردی و نیازهای کار در تلفیق با فاکتورهای محیطی، سازمانی و اجتماعی می‌باشد. ارزیابی صحیح توانایی شاغلین از نقطه نظر اقتصادی برای کارفرمایان حائز اهمیت و تقویت آن یکی از راه‌های افزایش بهره‌وری منابع انسانی در صنایع و سازمان‌ها می‌باشد. اگر توانمندی‌های فیزیکی و روانی کارگران منطبق بر نیازهای شغلی آنان نباشد، باعث بروز مشکلات ایمنی و بهداشتی، کاهش تولید و افزایش هزینه‌ها می‌گردد.

هدف کلی: (لطفا شرح دهید)

ایجاد قابلیت شناسایی و ارزیابی ظرفیت کار فیزیکی کارگران و تشخیص تطابق سختی کار معین با ظرفیت کار فیزیکی شاغل در کار - تعیین زمان استراحت در کار - ایجاد توانایی شناخت ریسک فاکتورهای ارگونومیک در ایستگاههای تولیدی.

اهداف بینابینی: (در واقع همان اهداف کلی طرح درس است)

پس از گذراندن این درس، از دانشجویان انتظار می‌رود:
فیزیولوژی کار، متابولیسم انرژی و سیستم‌های بازسازی انرژی را توضیح دهند.
آنترپومتری و کاربرد آن در طراحی ابزار و وسایل را بیان نمایند.
حداکثر اکسیژن مصرفی و روشهای اندازه‌گیری آن را بشناسند.
کارایی را تعریف و محاسبه کنند.
ظرفیت انجام کار فیزیکی و عوامل مؤثر بر آن را بیان نمایند.
نحوه محاسبه زمان استراحت را توضیح دهند.
انواع خستگی و روش‌های پیشگیری از آنها را توضیح دهند.

شیوه‌های تدریس:

سخنرانی ×	سخنرانی برنامه ریزی شده ☐	پرسش و پاسخ ×
بحث گروهی ☐	یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL) ×	یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) ☐
سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----		

وظایف و تکالیف دانشجویان: (لطفاً شرح دهید)

حضور در جاسات آموزشی و شرکت فعال در بحث کلاسی
انجام کار عملی ارزیابی ظرفیت کار فیزیکی PWC به روش غیر مستقیم - به روش آستراند و
براساس پروتکل طیاری.
ارائه پروژه کلاسی

وسایل کمک آموزشی:

وایت برد ×
تخته و گچ □
ویدئو پروژکتور ×
سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

نحوه ارزشیابی و درصد نمره: (از نمره کل)

□ آزمون میان ترم ---- ۲۰ درصد نمره
□ آزمون پایان ترم ---- ۵۰ درصد نمره

□ انجام تکالیف و ارائه پروژه ---- ۲۰ درصد نمره
□ شرکت فعال در کلاس ---- ۱۰ درصد نمره

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

نوع آزمون

تشریحی × پاسخ کوتاه □ چندگزینه‌ای × جور کردنی □ صحیح- غلط □
سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

ارزشیابی تراکمی (در پایان ترم) با برگزاری امتحان بصورت کتبی صورت خواهد گرفت. سوالات بصورت تشریحی و تستی (چهار جوابی) خواهد بود. در طی برگزاری درس براساس قوانین آموزش، به منظور ارزشیابی تکوینی (در طول ترم)، برگزاری امتحان میان ترم با اختصاص ۲۰ درصد از نمره کل و ارائه پروژه با اختصاص ۲۰ درصد از نمره کل انجام خواهد شد. همچنین شرکت فعال در کلاس و حل مسایل طرح شده و ارائه گزارشات (با ۱۰٪ از نمره کل) الزامی است. امتحان پایان ترم نیز ۵۰٪ درصد از کل نمره را خواهد داشت.

منابع پیشنهادی برای مطالعه: (لطفاً نام ببرید):

- منابع انگلیسی:

- ✓ Tayyari F. , Smith S.L.(1997) .Occupational Ergonomics :Principles and application .Chapman and Hall .
- ✓ Karwowski W . and Marras W . S . (1999) . The Occupational Ergonomics Handbook . CRC Press .
- ✓ Bridger R . S . (2003) Introduction to Ergonomics . New York . McGraw - Hill .
- ✓ Pheasant S . and Haselgrave Ch . (2006) . Body space , Anthropometry , Ergonomics and the Design of Work . Tylor and Francis .

به نام خداوند جان آفرین

دانشگاه علوم پزشکی ایران
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی درسی و آموزشی
طرح دوره (Course Plan)

- ✓ Karwowski W . ,Editor (2006) . International Encyclopedia of Ergonomics and Human Factors . Tylor and Francis .
- ✓ Carter J. Kerk. Applied science and engineering: work physiology.
- ✓ Santon. N.A and Yong. Taylor and Francis, A Guide to methodology in ergonomics (the latest edition) .
- ✓ Wilson J. & Corlett N. (2005) Evaluation of Human Work (3rd edition). London: Taylor & Francis.
- ✓

اینترنتی

- ✓ www.osha.gov/SLTC/ergonomics/index
- ✓ www.human-solutions.com
- ✓ www.ergonomics.co.uk

منابع فارسی:

- ✓ ماکس و مایتوس ، فیزیولوژی ورزش جلد ۱ و ۲
- ✓ هلاندر ، م ، مهندسی عوامل انسانی در صنعت و تولید

جدول هفتگی کلیات ارائه‌ی درس

جلسه	عنوان مطالب	استاد مربوط
۱	معرفی دانش ارگونومی ، شرح تاریخچه علم ارگونومی . اهمیت ارگونومی و کاربرد آن در محیط های شغلی	دکتر وثوقی
۲	آشنایی با تعایف و مفاهیم پایه ارگونومی (در حیطه ماکرو و میکرو ارگونومی)	دکتر وثوقی
۳	فیزیولوژی کار - اندازه گیری و ارزشیابی توان فیزیکی و ماهیچه ای	دکتر وثوقی
۴	روشهای تعیین ظرفیت کار فیزیکی کارگران-PWC- روش مستقیم و روش غیر مستقیم	دکتر وثوقی
۵	روشهای تعیین ظرفیت کار فیزیکی کارگران- روش های قراردای شامل روش نمودار آستراند- روش تست پله سیکونولفی- روش تست تردمیل طیاری	دکتر وثوقی
۶	خستگی ناشی از کار- علل خستگی - عوارض خستگی	دکتر وثوقی
۷	تعیین مدت زمان استراحت در کار- معادله Murrell	دکتر وثوقی
۸	مهندسی آنتروپومتری - مفاهیم پایه و اصطلاحات رایج از قبیل صفحات و محورهای حرکتی بدن . معرفی صفحه میدساجیتال - صفحه کورنال ، کاربرد این صفحات در آنالیز حرکات	دکتر وثوقی
۹	معرفی شاخص های آنتروپومتریکی استاتیکی و دینامیکی بدن انسان	دکتر وثوقی
۱۰	آزمون میان ترم	دکتر وثوقی
۱۱	بیومکانیک شغلی : تعریف پوسچر - دامنه حرکات مفاصل و محدودیت ها . انواع اهرمها و محاسبات تک محوری اندام های حرکتی و ستون فقرات	دکتر وثوقی
۱۲	بیومکانیک شغلی : طبقه بندی حرکات بدن (۸ گروه حرکتی بدن انسان) از بعد آناتومیکی .	دکتر وثوقی
۱۳	بیومکانیک شغلی : حرکت شناسی ، مطالعه الگوی حرکات	دکتر وثوقی

به نام خداوند جان آفرین

دانشگاه علوم پزشکی ایران
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی درسی و آموزشی
طرح دوره (Course Plan)

	صنعتی (معرفی ۱۸ تریبلینگ)	
دکتر وثوقی	اصول ارگونومی در طراحی ایستگاه کار	۱۴
دکتر وثوقی	ارگونومی شناختی	۱۵
دکتر وثوقی	ارتباط مهندسی انسانی با ایمنی	۱۶
	ارائه سمینار توسط دانشجویان	۱۷